

The CLEAN PAPER

WHAT THE PAPER SAYS · WHAT IT DOESN'T · WHY IT MATTERS

ילדים צעירים אינם פשוט אנוכיים בהתחלה: הבחירות המהירות שלהם היו פרו-חברתיות יותר מהאיטיות

במחקר על 537 ילדים דוברי איטלקית בני 3 עד 10, החוקרים ביקשו מהילדים לקבל החלטות חברתיות תחת לחץ זמן או לאחר ההשהיה. אצל הילדים הצעירים ביותר, התשובות המהירות היו שיתופיות וכנות יותר ובעלות נכונות גבוהה יותר לקבל הצעות נמוכות מאשר התשובות האיטיות. ככל שהילדים גדלו, הפרו-חברתיות האיסטואיטבית לא נעלמה — במקום זאת, הפרו-חברתיות השקולה עלתה והדביקה אותה. הקריאה הזזה. זו אינה הוכחה שילדים טובים מטבעם בכל מקום. זו ראייה, במדגם אחד מצפון איטליה ובמערך משחקי מעבדה, לכך שדחפים פרו-חברתיים מוקדמים יכולים להיות יציבים בזמן שהחשיבה הפרו-חברתית הרפלקטיבית מתחזקת.

Written by Cinzia Vaglio · Cross-checked by Lucio Vaglio · Edited by Michele Renda · Figures by Nova Vela · AI-assisted, human-reviewed

Paper: *Stable intuition and the rise of deliberative prosociality in childhood*, Francesco Margoni, Francesco Nava, Chiara Sotis, Matthew R. Levy, Valerio Capraro and Elena Nava, *Nature Human Behaviour* (2026) · DOI: 10.1038/s41562-026-02487-4

הדרך האיטית להיות טובים

אם מכריחים ילד בן שלוש להחליט במהירות אם לחלוק, לשתף פעולה או לומר אמת, מה הייתם מצפים שיקרה?

הסיפור הקל אומר שהדחף אנוכי וההרהור מוסרי. הילד חוטף את הממתק; הילד המבוגר והמחושב יותר לומד להתאפק. המאמר הזה מסבך את הסיפור. במדגם גדול של ילדים דוברי איטלקית, הילדים הצעירים ביותר היו פרו-חברתיים יותר כשהשיבו מהר מאשר כשהיו צריכים להמתין. הילדים המבוגרים יותר לא נעשו פחות פרו-חברתיים כשהחליטו באופן אינטואיטיבי. מה שהשתנה היה הצד האיטי: הפרו-חברתיות תחת שיקול דעת עלתה עם הגיל עד שהדביקה את הקצב.

זו הצורה החשובה של התוצאה. היא אינה "ילדים נולדים טובים". היא אינה "חשיבה הופכת ילדים לאנוכיים". זו טענה התפתחותית: תגובות פרו-חברתיות מוקדמות הופיעו בבחירות מהירות ונשארו בערך יציבות, בעוד בחירות פרו-חברתיות שנעשו לאחר שהיה התחזקו לאורך הילדות.

מה עשו החוקרים

הצוות בדק 537 ילדים בני 3 עד 10 במילאנו, איטליה. כל ילד הוקצה באקראי לאחד משני מצבי החלטה:

- **לחץ זמן:** לענות בתוך 10 שניות.
- **השהיית זמן:** להמתין לפחות 10 שניות לפני התשובה.

לאחר מכן כל ילד ביצע סדרה של משימות החלטה חברתיות המותאמות לילדים, עם ממתקים, שותפים בדויים ותרשימים מוסריים פשוטים. בסך הכול קיבל כל ילד 19 החלטות.

המשימות כיסו כמה סוגים של התנהגות חברתית:

- **משחק טובין ציבוריים** (Public Goods Game), שבו הילדים החליטו כמה ממתקים להכניס לקופה משותפת שתוכפל ותחולק.
- **משחק הדיקטטור** (Dictator Game), שבו החליטו כמה ממתקים לתת לילד אחר.
- **משחק האולטימטום** (Ultimatum Game), שבו קיבלו או דחו הצעות שחילקו ממתקים בצורה לא שווה.
- **משחק הונאה** (Deception Game), שבו שקר נתן לילד יותר ממתקים ולשותף פחות.
- **שתי דילמות מוסריות** המותאמות לילדים, שבהן ניתן לפגוע בילד אחד כדי להציל חמישה אחרים.

המחברים לא התייחסו לאלה כחמישה משחקים מבודדים. הם השתמשו בניסוח גורמים כדי לבדוק אם הבחירות מתקבצות לתכונות רחבות יותר. עלו שלושה גורמים:

- **פרו-חברתיות:** שיתוף פעולה, נתינה, כנות ונכונות להימנע מפגיעה בתגמול של שחקן אחר במפגשים חד-פעמיים.
- **אופטימיות חברתית:** האמונה שילדים אחרים ישתפו פעולה.
- **נטייה להסכים/לקבל:** נכונות כללית לקבל הצעות, גם לא הוגנות.

זה חשוב משום שהתוצאה שבכותרת אינה מבוססת על משימת חלוקת ממתקים יחידה. מדובר בדפוס המשתרע על פני כמה החלטות.

מה פירוש "אינטואיציה" ו"שיקול דעת" כאן

הילד זמן: לחץ תחת שנעשתה הבחירה פירושה מסתורי. פנימי מוסרי חוש אינה הזה במאמר "אינטואיציה" שניות. 10 בתוך להגיב נדרש "שיקול דעת" (deliberation) הוא המסגרת הניסויית ההפוכה: הילד נדרש להמתין לפחות 10 שניות לפני שהוא עונה. המניפולציה הזאת נפוצה במחקר על תהליכים כפולים, אבל היא עדיין מדד עקיף. תשובה מהירה אינה אינסטינקט טהור, ותשובה מושהית אינה תבונה טהורה. לכן הטענה של המאמר צרה ונקייה יותר: בתנאי לחץ הזמן וההשהיה האלה, ההתנהגות הפרו-חברתית עקבה אחר מסלולים התפתחותיים שונים.

מה הם מצאו

התוצאה המרכזית היא הצטלבות באופן שבו בחירות פרו-חברתיות מהירות ואיטיות מתפתחות.

ב-גיל 3, ילדים בתנאי המהיר קיבלו ציון גבוה יותר בגורם הפרו-חברתיות מאשר ילדים בתנאי האיטי. האפקט המדווח היה $\beta = 0.66$, עם רווח סמך של 95% מ-0.35 עד 0.97 (מדריך). במילים פשוטות: אצל הילדים הצעירים ביותר, תנאי הבחירה המהירה נקשר להתנהגות פרו-חברתית יותר.

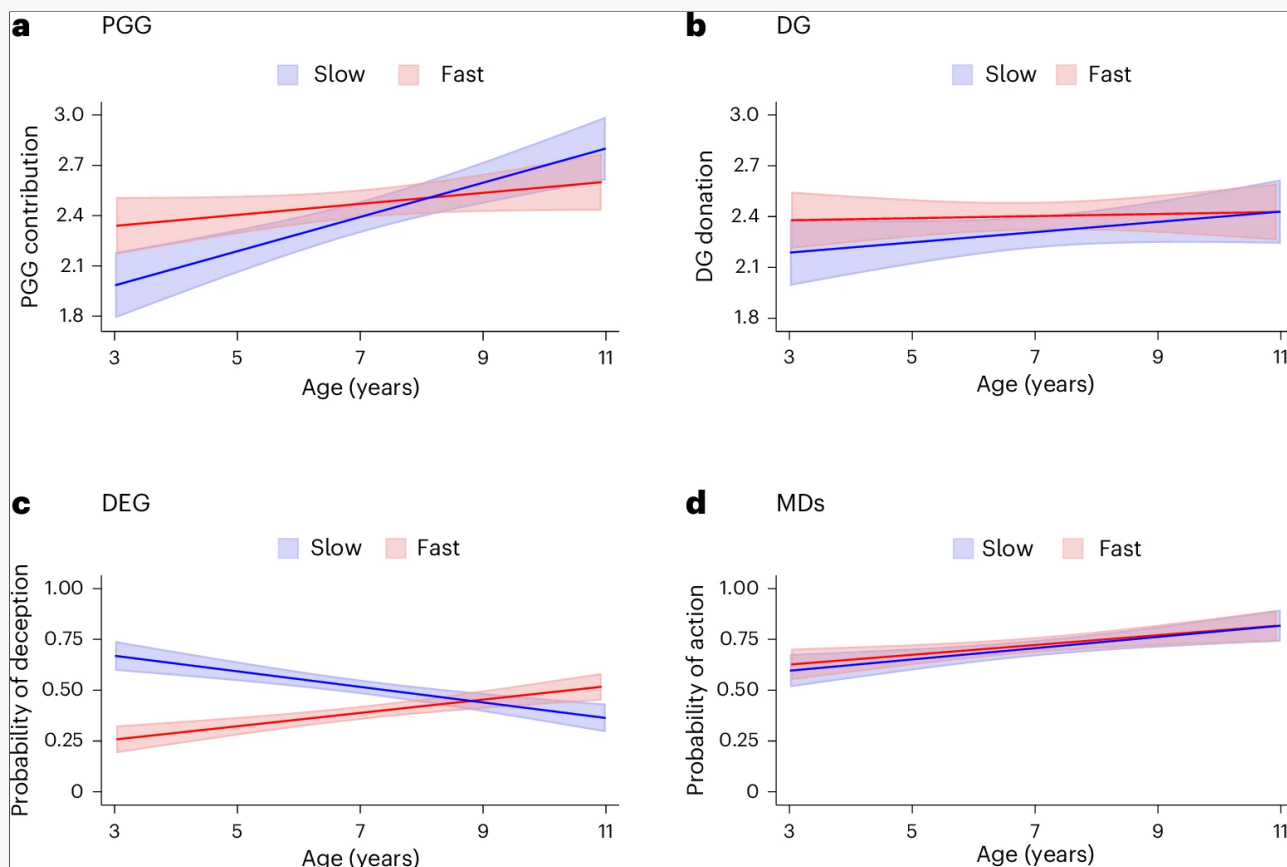
הפרו-חברתיות המהירה הזאת לא הראתה ראיות ברורות לעלייה או ירידה עם הגיל. המחברים לא מצאו ראיה חזקה למגמת גיל בפרו-חברתיות האינטואיטיבית.

התנאי האיטי היה שונה. פרו-חברתיות שקולה עלתה עם הגיל ($\beta = 0.09$, רווח סמך 95% מ-0.04 עד 0.13). ככל שהילדים התבגרו, הפער בין בחירות מהירות ואיטיות הצטמצם. בגילים 9 עד 10, המאמר לא מצא הבדל מובהק בין מצבי החלטה.

שני הגורמים האחרים התנהגו אחרת:

- אופטימיות חברתית לא הראתה ראיה לשינוי לפי גיל או מצב החלטה.
- נטייה להסכים/לקבל ירדה עם הגיל, במיוחד בתנאי ההשהיה: ילדים מבוגרים יותר היו פחות מוכנים באופן כללי לקבל הצעות של אחרים.

התוצאות ברמת המשימה מוסיפות גוון. התנאי המהיר נקשר ליותר שיתוף פעולה אצל הילדים הצעירים ביותר במשחק הטובין הציבוריים וליותר כנות במשחק ההונאה. הוא לא הפך בבירור ילדים צעירים לנדיבים יותר במשחק הדיקטטור. לכן המאמר אינו אומר "אינטואיציה מחזקת כל סוג של התנהגות פרו-חברתית". הוא אומר שגורם פרו-חברתי רחב, שנבנה מכמה משימות, היה גבוה יותר תחת לחץ זמן בתחילת הילדות, בעוד פרו-חברתיות שקולה עלתה עם הגיל.

איור 3 מהמאמר מפרק את התוצאה לפי משימה. PGG הוא Game, Goods Public משימת שיתוף פעולה שבה ילדים תורמים ממתקים לקופה משותפת. DG הוא Game, Dictator משימת נתינה. DEG הוא Game, Deception משימת שבו כנות מתחרה בתגמול טוב יותר לילד. MDs הן Dilemmas, Moral שבהן הילד מחליט אם מותר לפגוע באדם אחד כדי להציל חמישה. כל פאנל מראה כיצד ההתנהגות השתנתה עם הגיל לאחר בקרה על מצב ההחלטה. הקווים הם ערכים חזויים ברגרסיית ריבועים פחותים רגילה; התחומים המוצללים הם רווחי סמך של 95% המקובצים לפי משתתף. עבור קורא כללי, הנקודה החשובה היא המורכבות: תוצאת הפרו-חברתיות הרחבה בנויה מכמה משחקים, והעקומות ברמת המשימה אינן זהות.

Margoni et al. / Nature Human Behaviour CC BY 4.0

התוצאה אינה הסיסמה

יש שתי סיסמאות מפתות, ושתי פשוטות מדי.

הראשונה היא: **ילדים טובים מטבעם**. המאמר אינו מוכיח זאת. המדגם כלל ילדים דוברי איטלקית מצפון איטליה, שגויסו דרך בתי ספר וגני ילדים המשרתים אוכלוסייה בעלת הכנסה בינונית. המחברים מזהירים במפורש מפני הכללה תרבותית רחבה.

השנייה היא: **חשיבה הופכת אנשים לאנוכיים**. גם את זה המאמר אינו מראה. אצל הילדים המבוגרים יותר, הבחירות הפרו-חברתיות האיטיות התחזקו. הסיפור ההתפתחותי אינו נפילה מתמימות. הוא דומה יותר להעברה: מה שמופיע מוקדם בבחירות מהירות נעשה בהדרגה זמין גם לקבלת החלטות רפלקטיבית.

זו ההבחנה החשובה. המחקר אינו שואל אם ילדים טובים או רעים. הוא שואל כיצד אופני בחירה שונים — מהירים ואיטיים — קשורים להתנהגות פרו-חברתית ככל שילדים גדלים.

עד כמה הראיות חזקות?

לגבי הדפוס המרכזי, חזקות למדי. המדגם גדול למחקר התפתחותי מסוג זה: 537 ילדים, בטווח גילים 3 עד 10. הילדים הוקצו באקראי לתנאי מהיר או איטי. המחברים לא הסתמכו על משחק אחד, אלא שילבו כמה משימות חברתיות ובדקו אם הדפוס נשמר במספר בדיקות עמידות.

המאמר מדווח גם על הבדיקות הפחות מרגשות אך החשובות. התוצאות נשמרו כאשר הגיל חולק לקבוצות במקום להיחשב משתנה רציף; כאשר הילדים הצעירים ביותר הוצאו; כאשר ילדים שנכשלו בבדיקות הבנה נכללו; כאשר ילדים שלא עמדו בדרישות התנאי המהיר הוצאו; וכאשר מבנה הגורמים נאמד בנפרד עבור ילדים צעירים ומבוגרים יותר.

אבל המגבלות אמיתיות.

ראשית, לא היה תנאי נייטרלי מבחינת זמן. הילדים או נדחפו לענות במהירות או התבקשו להמתין. כלומר, המאמר משווה בחירות מהירות לעומת מושהות, לא כל אחת מהן לעומת קו בסיס ללא אילוץ.

שנית, השותפים היו בדויים, אף שהילדים הובלו להאמין שהם אמיתיים. זה מקובל במשחקי מעבדה מבוקרים, אבל אינו זהה לצפייה בילדים מנהלים משא ומתן עם חברי כיתה אמיתיים בסביבה חברתית חיה.

שלישית, המחקר לא נרשם מראש (preregistered). הנתונים והחומרים זמינים דרך OSF, אך תוכנית הניתוח של המחקר הנוכחי לא ננעלה מראש.

רביעית, המדגם צר מבחינה תרבותית. צפון איטליה אינו "הילדות" באופן כללי. התפתחות פרו-חברתית עשויה להשתנות לפי נורמות חברתיות, מסגרות חינוך, אקולוגיה משפחתית והקשר כלכלי.

לכן רמת הביטחון הבטוחה היא: גבוהה בכך שבמדגם הזה, תחת המשימות ותנאי הזמן האלה, הופיע הדפוס ההתפתחותי המדווח. נמוכה יותר בכך שאותה עקומה תופיע ללא שינוי בתרבויות, משימות או אינטראקציות בעולם האמיתי.

למה זה חשוב

דיונים של מבוגרים על מוסר מבריחים לעיתים פנימה מודל פשוט: הדחף הוא החלק החייתי, וההרהור הוא החלק המתורבת. פסיכולוגיה התפתחותית מקשה להחזיק במודל הזה.

במחקר הזה, הבחירות המהירות של הילדים הצעירים ביותר לא היו קו בסיס אנוכי שהתבונה נאלצה לתקן. פרו-חברתיות מהירה כבר הייתה שם. השינוי ההתפתחותי היה שבחירות איטיות ורפלקטיביות נעשו פרו-חברתיות יותר עם הגיל.

יש לכך השלכה שימושית. התפתחות מוסרית אולי אינה רק דיכוי של דחפים רעים. היא עשויה להיות גם התהליך שבו ילדים לומדים לשאת תגובות מוקדמות של שיתוף פעולה, כנות והתחשבות באחר אל תוך חשיבה איטית ומכוונת יותר.

זה סיפור שקט וטוב יותר מ"ילדים טהורים". הוא אומר שפרו-חברתיות יכולה להתחיל כמשהו שילדים עושים במהירות, ובהמשך להפוך למשהו שהם מסוגלים לעשות גם מתוך שיקול דעת.

בקצרה

חוקרים בדקו 537 ילדים דוברי איטלקית בני 3 עד 10 במשימות החלטה חברתיות שכללו שיתוף פעולה, נתינה, כנות, קבלת הצעות לא הוגנות ודילמות מוסריות. הילדים הוקצו באקראי לענות במהירות, בתוך 10 שניות, או להמתין לפחות 10 שניות לפני התשובה. ניתוח גורמים מצא שלושה דפוסים רחבים: פרו-חברתיות, אופטימיות חברתית ונטייה להסכים/לקבל. התוצאה המרכזית הייתה התפתחותית: אצל הילדים הצעירים ביותר, הבחירות המהירות היו פרו-חברתיות יותר מהבחירות המושהות; הפרו-חברתיות המהירה נשארה יציבה יחסית עם הגיל; והפרו-חברתיות השקולה עלתה עם הגיל עד שהפער נסגר בערך בגיל 9–10. המחקר אינו מוכיח שילדים בכל מקום טובים מטבעם. הוא מראה, במדגם אחד מצפון איטליה ובתנאי מעבדה מסוימים, שדחפים פרו-חברתיים מוקדמים יכולים להישאר יציבים בזמן שקבלת החלטות פרו-חברתית רפלקטיבית מתחזקת לאורך הילדות.

בדיקה מפוכחת

מה המחקר מראה: במדגם של 537 ילדים דוברי איטלקית, לחץ זמן נקשר לפרו-חברתיות גבוהה יותר אצל הילדים הצעירים ביותר, בעוד הפרו-חברתיות תחת שיקול דעת עלתה עם הגיל והדביקה אותה בסוף הילדות.

מה סביר אבל לא הוכח: שאינטואיציות פרו-חברתיות מוקדמות מספקות בסיס שילדים לומדים בהמשך לבטא באמצעות חשיבה רפלקטיבית. הדפוס מתאים לפרשנות הזאת, אבל התכנון אינו יכול להפריד באופן נקי נטיות מולדות מלמידה חברתית מוקדמת.

מה הוא אינו מראה: שכל הילדים טובים מטבעם; שחשיבה הופכת ילדים לאנוכיים; שאותה עקומת התפתחות תקפה בכל התרבויות; או שכל סוג של התנהגות פרו-חברתית מתפתח באותה דרך.

המגבלות העיקריות: אין תנאי זמן נייטרלי; שותפים בדויים; מדגם בתי ספר מצפון איטליה; אין preregistration; ומשחקי מעבדה שמפשטים את החיים החברתיים האמיתיים.

כמה ביטחון צריך להיות לקורא כללי? גבוה למדי לגבי הדפוס המדווח בתוך המחקר הזה. בינוני לגבי הפרשנות ההתפתחותית הרחבה יותר. נמוך לגבי כל טענה גורפת על טבע האדם.

מקורות

(2026) Behaviour Human Nature childhood, in prosociality deliberative of rise the and intuition Stable al., et Margoni
<https://doi.org/10.1038/s41562-026-02487-4>

materials and data study for repository Framework Science Open
<https://osf.io/xpsqe/overview>